

Invasiva främmande arter i Pajala kommun

Invasiva främmande arter kan orsaka stor skada på miljön och är ett av de största hoten mot biologisk mångfald. Antalet främmande arter som blir invasiva ökar årligen. Det här är ett komplext miljöproblem och alla behöver hjälpa till och samarbeta för att vi ska kunna förhindra framfarten av de invasiva arterna.

Blomsterlupiner

En populär trädgårdsväxt som är mycket spridd. Den härstammar från Nordamerika och är ett hot mot ängsblommorna vid vägkanter och dikesrenar då den tränger undan annan växtlighet med sitt invasiva växtsätt.

Blomsterlupin utgör ett hot mot biologisk mångfald då den konkurrerar ut växter i de miljöer som den trivs i, som till exempel vägkanter och järnvägsbankar. På sikt kan blomsterlupin påverka vegetationen där den etablerat sig på grund av sin förmåga att binda kväve och därmed gödsla marken.

Jätteloka

En av de mest storsvuxna och spridda invasiva främmande arter i Sverige som kan bilda mycket stora och täta bestånd. Den kan bli upp till 3 meter. Lokans växtsaft kan ge brännskador på huden. Eftersom den är EU-listad är det förbjudet att både sprida och ha den.

Producerar mellan 1 500 -100 000 frön/säsong som kan överleva i marken och gro efter 7 år, dock har majoriteten av fröna grott eller dött redan efter det andra året.

Parkslide

Växten är en seglivad växt med mycket stor spridningskraft och är ett problem i trädgårdar och i infrastruktur. Den är mycket svår att bekämpa. Parksliden är en storsväxt som kan bli upptill 2,5 meter hög.

Det är en bambuliknande växt som på kort tid blivit känd som en av de värsta bland de invasiva främmande arterna. Den har stor spridningskraft och det finns ingen bekämpningsmetod som säkert fungerar.

Jättebalsamin

Kan bli upp till 2,5 meter, bildar stora bestånd och kan sprida sig över långa avstånd. Jättebalsamin är frösprättaren som har kommit hit från västra Himalaya.

Jättebalsaminens frukter spricker upp och slungar ut fröna när de är mogna vilket bidrar till artens höga spridningsförmåga. Detta kan transportera fröna flera meter från moderplantan. Den är spridd i nästan hela landet. Eftersom den är EU-listad är det förbjudet att både sprida och ha den.

Alla fastighetsägare har ansvar för invasiva främmande arter på den egna fastigheten.

Om du som fastighetsägare fått kännedom om att det på din fastighet växer en art som finns på EU:s förteckning över invasiva främmande arter har du en skyldighet att bekämpa arten. Denna skyldighet gäller i alla typer av miljöer, både odlad miljö som t.ex. produktionsmark för skogsbruk, jordbruk och trädgårdar, men också orörd naturmiljö.

I dagsläget finns det inga bidrag att söka för att finansiera åtgärder mot invasiva främmande arter, utan det är varje fastighetsägares/-innehavares ansvar att själv finansiera åtgärderna. Generellt kan man säga att ju tidigare man bekämpar arterna desto mindre blir arbetsinsatsen och kostnaden.

Naturvårdsverket uppmuntrar till att även att stoppa spridningen av andra invasiva främmande arter som till exempel blomsterlupin och kanadensiskt gullris. De kan utgöra ett minst lika stort hot för biologisk mångfald och flera av dem kan komma att bli förbjudna i en nära framtid.

- Bekämpning underlättas om den kommer igång så snart som möjligt efter att en invasiv art etablerat sig i ett område.
- Samordna bekämpningen med angränsade markägare om de också har arten på sina fastigheter.
- Välj rätt metod utifrån art och miljö.
- Planera in bekämpningen tidsmässigt på säsongen så att inte spridningen förvärras. För vissa arter är det viktigt att bekämpa innan växterna går i blom då man annars riskerar att sprida deras frön.
- Genomför bekämpningen ordentligt – missa inga individer och se till att ta bort så mycket som möjligt av varje individ, även rötter.
- Ta hand om växtavfallet på rätt sätt. Lägg inte växtrester på komposten eller i naturen; det ska omhändertas för att säkerställa att inte resterna leder till vidare spridning.
- Var beredd att upprepa bekämpningen, ibland flera gånger och flera år.
- Var extra försiktig för parkslide. Här är risken särskilt stor att felaktig hantering förvärrar situationen!
- Vid bekämpning av invasiva växter ska man (om flera alternativa metoder finns att tillgå) välja den metod som är mest miljövänlig för att inte påverka människors hälsa och den omgivande miljön negativt.

DU kan hjälpa till att stoppa spridningen!

Rapportera in dina observationer av invasiva arter:

www.invasivaarter.nu samt mejla in till byggmiljo@pajala.se

Jätteloka

Bekämpa arten metodiskt genom att ta bort fröställningar kontinuerligt under många år till dess att fröbanken i jorden är utarmad. Det är viktigt att se till att fröställningarna inte lämnas kvar i området. Använd alltid skyddskläder och glasögon, då du kan få hudskador av växtsaften. Andra metoder är rotkapning och uppgrävning som bör upprepas flera gånger per säsong. Det går också att kväva växten genom att täcka marken på våren. Hantera växtavfall och jord som kan innehålla frön så de inte sprids vidare.

Effektivast är att bränna blom- och fröställningarna. Delar av stam och blad kan lämnas på marken eller i kompost. Är det en liten mängd kan det läggas i hushållsavfallet, är det mycket så hör med din kommun om du får bränna trädgårdsavfall i egen regi eller om de tar emot växtmaterial för förbränning vid återvinningscentralerna. Endast i undantagsfall bör det komposteras. Blöt i så fall ner plantorna och lägg dem i en sluten plastpåse för att ruttna. Använd täckta komposter så att fragment inte kan blåsa iväg och bidra till nyetableringar.

Observera att markägarens tillstånd krävs om du vill göra åtgärder på annans mark.

Parkslide

Läs på ordentligt om du avser bekämpa parkslide och förbered dig på att du har ett flerårigt åtagande framför dig och metoden måste anpassas utifrån platsen. Hela beståndet måste behandlas för att undvika att obehandlade rötter och stamdelar skjuter nya skott, vilket kan resultera i ökad spridning. Om plantan delvis befinner sig på någon annans mark behöver du samråda med dessa markägare för att planera åtgärden tillsammans.

Var mycket noga med att ta hand om växtavfall från parkslide på rätt sätt för att undvika spridning såväl på platsen där du bekämpar som vid transporten. Växtavfallet bör tas om hand direkt eller läggas på presenning eller en hårdgjord yta för att torka. När stammen väl har torkat är den ofarlig men se till att den är brun och torr rakt igenom. Rötter tar mycket längre tid att torka och dessa kan växa en bit upp på stammen, se bild. Rekommendationerna är att rottdelar transporteras till återvinningscentral och slängs på anvisad plats. Beroende på vad som gäller i kommunen där du bor, lägg växtmaterialet i plastsäckar, förslut ordentligt och kör till återvinningscentralen alternativt bränn det på plats om det är tillåtet. Rengör redskap, skor och kläder på platsen efter att du utfört bekämpning. Lägg aldrig växtdelar från parkslide i trädgårdsavfall på återvinningscentralen.

Jättebalsamin

ÅTGÄRDER PÅ DIN TOMT

Den är EU-listad så du är skyldig att ta bort den på din egen tomt. Ta bort den innan den sätter frö. Den är lätt att rycka eller gräva upp. Det är viktigt att ta hand om avfallet så att frön och växtdelar inte orsakar spridning. Lägg inte i kompost eller dumpa i skogen. Förpacka i dubbla plastsäckar vid förflyttning och transport.

Hör med din kommun var du kan lämna växtavfallet för förbränning. Släng inte som "trädgårdsavfall" på återvinningscentralen

ÅTGÄRDER I NATUREN

Går du i område där de växer – borsta av skor och kläder innan du går vidare. Rör inte och plocka inte med dig någon del av växten. Informera markägaren om att jättebalsamin växer på dennes mark och vill du ta bort plantor måste du ha markägarens tillstånd.

[Rapportera på invasivaarter.nu](https://www.invasivaarter.nu)

Lupiner

ÅTGÄRDER PÅ DIN TOMT

Köp, så eller plantera den helst inte. Den är inte förbjuden, men rådet är att ta bort den så att den inte sprider sig. Ta bort den innan den sätter frö. Små plantor kan ryckas upp, annars kan man slå med lie. Upprepa under säsongen.

Ta hand om avfallet så att frön och växtdelar inte sprids. Lägg inte i kompost eller dumpa i skogen, förpacka i dubbla plastsäckar vid förflyttning och transport, små mängder läggs i hushållssoporna i sluten påse. Hör med din kommun var du kan lämna växtavfallet för förbränning. Släng inte som "trädgårdsavfall" på återvinningscentralen.

ÅTGÄRDER I NATUREN

Går du i ett område där de växer – borsta av skor och kläder innan du går vidare. Om du plockar den, se till att frön inte sprids till nya ställen.

Om du vill gräva bort blomsterlupin måste du fråga markägaren först

[Rapportera på invasivaarter.nu](https://www.invasivaarter.nu)

